

Speciallärarprogrammet

Verksamhetsberättelse för 2021/2022

Verksamhetsplan för 2022/2023

Beskrivning av programmet

Speciallärarutbildningen är en påbyggnadsutbildning som vänder sig till den som har en lärarutbildning och har arbetat i skolan i minst tre år. Utbildningen ges på avancerad nivå och syftar till att ge fördjupad kunskap om elevers lärande och språk-, skriv-, läs- eller matematikutveckling för att kunna ge stöd åt elever som är i behov av särskilt stöd eller undervisa elever som går i särskola. Under utbildningen utvecklas även förmågan att kritiskt granska och tillämpa metoder för att bedöma barns och elevers språk-, läs-, skriv- eller matematikutveckling och förmågan att kunna anpassa olika arbetssätt till enskilda elevers behov. Utifrån vald specialisering syftar speciallärarutbildningen till att ge kompetens att arbeta som speciallärare i skolan eller särskolan. Specialläraren kommer att arbeta inom det verksamhetsområde som anknyter till tidigare avlagd lärarexamen.

Programrådssammansättning

Samhällsvetenskaplig fakultet

Guðrun Svedberg, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap ((ordförande)

Anneli Nielsen, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap

Erica Isberg, Pedagogiska institutionen

Anna-Maria Johansson, Institutionen för Psykologi

Teknisk-Naturvetenskaplig fakultet

Lotta Vingsle, Institutionen för naturvetenskapernas och matematikens didaktik

Mathias Norqvist, Institutionen för naturvetenskapernas och matematikens didaktik (slutat)

Humanistisk fakultet

Maria Levlin, Institutionen för språkstudier

Ingmarie Mellenius, Institutionen för språkstudier (lutat)

Avnämningarrepresentant

Susanne Sandvörn, SPSM (slutat)

Studentrepresentant: vakant

Nyckeltal för speciallärarprogrammet

Planeringstal

Speciallärarprogrammet	Hösten 2018	Hösten 2019	Hösten 2020	Hösten 2021	Hösten 2022
Antal nybörjarplatser (enl. planeringstal) språk ¹	20	20	20	25	25
Antal nybörjarplatser (enl. planeringstal) matematik	15	15	15	15	15
Antal nybörjarplatser (enl. planeringstal) utvecklingsstörning	15	15	15	15	20
Antal förstahandssökande språk ²	28	43	68	75	71
Antal förstahandssökande matematik	13	21	53	50	45
Antal förstahandssökande utvecklingsstörning	19	22	45	40	36
Antal förstahandssökande per plats – språk ³	1,4	2,2	3,4	3	2,8
Antal förstahandssökande per plats – matematik	0,9	1,4	3,5	3,3	3
Antal förstahandssökande per plats - utvecklingsstörning	1,3	1,5	3	2,7	1,8
Antal registrerade nybörjarstudenter – språk ⁴	16	17	13	19	16
Antal registrerade nybörjarstudenter – matematik	11	11	10	14	16
Antal registrerade nybörjarstudenter – utvecklingsstörning	4	13	17	15	7

Nyckeltal genomströmning

Speciallärarprogrammet	Antagna ht-18	Antagna ht-19	Antagna ht-20	Antagna ht-21	Antagna ht-22
Antal registrerade nybörjarstudenter studenter ⁵	SVGG: 16 MAGG: 11 UTGG: 4	SVGG: 17 MAGG: 11 UTGG: 13	SVGG: 13 MAGG: 10 UTGG: 17	SVGG: 19 MAGG:14 UTGG:15	SVGG: 16 MAGG:16 UTGG: 7

¹ Antalet nybörjarplatser inom de olika inriktningar beslutas av Lärarhögskolans styrelse i april månad varje år.

² Statistik om antalet förstahandssökande inom inriktningarna återfinns på Universitets- och högskolerådets hemsida: <https://statistik.uhr.se/>

³ Enligt statistik i Ladok

⁴ Enligt statistik i Ladok

⁵ Enligt statistik i Ladok

Antal registrerade studenter på sista kurs termin 2/Antal godkända studenter på sista kurs termin 2	SVGG: 16/16 MAGG: 8/8 UTGG: 3/3	SVGG: 15/15 MAGG: 8/8 UTGG: 11/11	SVGG: 13/9 MAGG: 9/9 UTGG: 17/15	SVGG: 21/10 MAGG:13/13 UTGG: 12/12	SVGG: - MAGG:- UTGG: -
Antal registrerade på första kurs termin 3/Antal godkända studenter på första kurs termin 3	SVGG:17 MAGG: 9/9 UTGG: 3/3	SVGG: 15/15 MAGG: 8/8 UTGG: 10/10	SVGG: 13/12 MAGG: 9/9 UTGG: 15/15	SVGG: 18/16 MAGG: 13/12 UTGG: 10/10	SVGG: - MAGG:- UTGG: -
Antal registrerade studenter på sista kurs termin 3/Antal godkända studenter på första kurs termin 3	SVGG: 17/17 MAGG: 9/8 UTGG: 3/3	SVGG: 14/14 MAGG: 8/8 UTGG:10/10	SVGG: 11/11 MAGG: 9/9 UTGG: 13/13	SVGG: - MAGG: - UTGG:-	SVGG: - MAGG:- UTGG: -

Specialiseringar:

SVGG= Språk-, skriv- och läsutveckling

MAGG= Matematikutveckling

UTGG= Utvecklingsstörning

Nyckeltal examina (oavsett specialisering)

Speciallärarprogrammet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal som tagit ut examen ⁶								
Kvinnor	61	48	41	30	69	50	33	32
Män	1	3	5	0	2	3	1	2
Totalt	62	51	46	30	71	53	34	34

Programrådets synpunkter på nyckeltal

Inom specialisering språk-, läs- och skrivutveckling så ser vi att vi har många förstahandssökande som faller bort under antagningsprocessen, vilket gör att vi de senaste två åren inte lyckats fylla platserna enligt planeringstalet. Det skulle vara värdefullt att ta reda på vad detta beror på. En spekulering kan vara att de som blir antagna inte får tjänstledighet för studier på grund av lärarbristen. Vi vill ändå behålla planeringstalet, men ser gärna en satsning på lärarlyftsplatser eftersom vi sett tidigare att detta gör att fler studenter påbörjar sina studier.

⁶ Enligt Ladok

Verksamhetsberättelse för programmet

Verksamhetsberättelse (VB) och verksamhetsplan (VP) syftar till uppföljning respektive utveckling av utbildningsprogram. Utbildningens VB innehåller en analys av hur programmet systematiskt integrerar nedanstående perspektiv⁷

Verksamheten under läsåret 21/22 har framförallt präglats av 1) återgången från distansundervisning till campusträffar och i samband med detta ett utvecklingsarbete gällande distansförlagda delar av programmet samt 2) utvecklingsarbete utifrån de förbättringsområden som en extern kollegiala granskning synliggjort.

Programrådet sökte och erhöll medel för ett utvecklingsarbete, Utveckling av specialpedagogprogrammets och speciallärarprogrammets distansförlagda delar av utbildningen, vilket slutrapporterades mars 2022. En arbetsgrupp har genomfört intervjuer med samtliga undervisande lärare och ett digitalt informationsmöte med kursansvariga lärare samt studierektorer från berörda institutioner. Ett av resultaten är att strukturen när det gäller campusförlagda träffar förändrats.

Det utvecklingsarbete som rådet bedrivit utifrån resultatet av den externa granskningen, vilken slutrapporterades i juni 2022, har inneburit:

- genomgång av kursplaner gällande konsekvent begreppsanvändning
- genomgång av kursplaner gällande progression kopplat till nationella examensmål

Forskningsanknytning

Enligt den kollegiala granskningen visar uppsatserna på både bredd och djup vad gäller val av forskningsfält och teoretiska perspektiv. "De sätt som metoderna motiveras, beskrivs och används visar på fördjupade metodkunskaper. Till styrkorna anges även att forskningsobjekten beskrivs ur flera vetenskapliga perspektiv och följs av nyanserade diskussioner." Utifrån förbättringsförslagen har:

- andelen vetenskaplig litteratur i kurser och i examensarbeten uppmärksammats
- en kartläggning av vilka och hur forskningsmetoder introduceras och tillämpas i kurser har genomförts
- kursplanernas förväntade studieresultat i examensarbetskursen har reviderats för att säkerställa att studenternas arbeten behandlar frågor kopplade till valt program.
- balansen mellan vetenskapliga perspektiv uppmärksammades i granskningen och en större betoning på det relationella perspektivet förordades. Detta har diskuterats på lärarnivå och behöver även lyftas till organisatorisk nivå.
- kursplanernas angivna innehåll granskades även i förhållande till att programmet berättigar till en magisterexamen. Granskarna lyfte ett par delar som bör stärkas, exempelvis gällande metod. Beslutet blev dock att införa en yrkesexamen.
- jämställdhetsperspektiv behandlas i programmet, ofta i anknytning till likabehandling, eftersom det ingår i den värdegrund som förskola och skola ska bygga sin verksamhet utifrån

---

⁷ Umu kvalitetssystem för utbildning

(Lpfö 18, Lgr 11, Lsär 11, Gy11 m.fl). En utgångspunkt är att jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, politiskt, ekonomiskt, socialt, kulturellt och utbildningsmässigt är en förutsättning för en hållbar utveckling och att alla former av våld, diskriminering, mobbning och trakasserier mot barn och unga drabbar såväl individen som hela samhället (Jfr. Globala målen, Agenda 2030).

- arbetslivsanknytning erhålls på flera sätt. Dels är arbetslivserfarenhet ett behörighetskriterium och majoriteten arbetar deltid under studietiden, dels genomför de studerande en rad uppgifter i förskole/skolpraktiken. Programrådet har haft representation från Specialpedagogiska skolmyndigheten, men denna representant har tyvärr slutat.
- FN's hållbarhetsmål sammanfattar väl det uppdrag specialpedagoger utbildas för. Samtliga terminer och de allra flesta kurser på programmet har innehåll och FSR som berör formandet av inkluderande och trygga utbildningsmiljöer och framförallt miljöer som kan möta alla barns behov. Av hållbarhetsmålet framgår även att alla studerandes kunskaper gällande mänskliga rättigheter är nödvändig för att främja en hållbar utveckling. Specialpedagogprogrammet vidareutbildar lärare för att i sitt kommande yrke arbetar för tillgängliga, inkluderande och ändamålsenlig lärmiljö för alla.
- I samarbete med studentkåren erbjuds årligen de studerande en plats i programrådet. Intresset har varit svalt vilket ska ses utifrån att merparten yrkesarbetar deltid och studierna bedrivs på distans. De studerande kan framföra sina synpunkter via de kursutvärderingar som genomförs efter varje kurs. Dessutom eftersträvas en dialog mellan kursansvariga och studenterna.

Verksamhetsberättelsens analys

- Underlag för den kollegiala granskningen har bland annat utgjorts av kursutvärderingar och programutvärderingar och innefattas således i denna. Vidare har granskningen utgått från de nationella examensmålen med särskild uppmärksamhet på de delar som angavs i uppdraget, såsom innehåll och förväntade studieresultat i kursplaner i relation till de nationella examensmålen för respektive program och specialisering. Vidare är programmets examensmålsmatris ett stöd i att utveckla samstämmighet mellan de nationella målen och kursplanernas mål och förväntade studieresultat.

Programutvärderingen för de studenter som läste sista terminen ht 2021 visar att studenterna sammantaget uttrycker sig positivt gällande programmet. Alla instämmer helt eller i hög grad i påståendet att deltagande i programmet gett dem sådana kunskaper och förmågor som krävs för att arbeta som speciallärare för barn i behov av särskilt stöd. För att lyfta förbättringsområden behöver man gå in på detaljnivå. För specialisering mot matematikutveckling särskiljer sig skattningen när det gäller fördjupade kunskaper inom bedömning och betygsättning. Här svarar något fler att det stämmer i liten grad, än de som svarat i hög grad.

Även inom specialisering språk, läs och skrivutveckling har tre (av 12) studenter besvarat påståendet om bedömningsfrågor med att det stämmer i liten grad. Samma antal studenter instämmer i liten grad till påståendet "Deltagandet i programmet har utvecklat min förmåga att inom det specialpedagogiska området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna"

Även inom specialisering utvecklingsstörning (intellektuell funktionsnedsättning) har två studenter (av 6) svarat i liten utsträckning på ovanstående fråga. Två studenter har även instämt i låg grad i påståendet ”Deltagandet i programmet har gett mig fördjupade kunskaper om barn och elever med utvecklingsstörning och deras kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnen och ämnesområden”.

Avslutningsvis kan konstateras att samtliga delar i programrådet uppföljning- och åtgärdsplan behandlat. När det gäller att stärka kurslitteraturen vetenskapliga förankring samt balans när det gäller vetenskapliga perspektiv bör detta arbete ses om en pågående process.

Verksamhetsplan för programmet

Programrådets sammansättning har under 2022 förändrats, både gällande representanter och programrådsordförande. Det ger oss ett bra tillfälle att se över rutiner, både gällande det interna arbetet och för aktiviteter riktade till programstudenter. De nyligen genomförda kollegiala granskningen och det utvecklingsarbete som gjorts i programrådets regi har inneburit att det finns mycket information och förslag till förbättringsområden för programråd och kursansvariga institutioner. Vissa förändringar har genomförts vilket innebär att programrådet bör följa upp utfallet av de innehållsliga och strukturella förändringar som gjorts på kursnivå. Examensmåsmatriserna kan därför behöva uppdateras, inklusive mer djupgående analys av vissa mål, t ex vetenskapliga metoder, olika teoretiska perspektiv på lärande och specialpedagogik, samt hur progressionen ser ut för andra mål, t ex åtgärdsprogram. Vidare har frågan väckts kring lika behandling och förhållningssätt i programinriktningarna, t ex vad gäller pedagogiskt stöd.

Prioriterade områden:

- Följa upp implementering av åtgärder efter kollegial granskning
  - Främst innehåll i kurser, begreppsanvändning
- Följa upp implementering av åtgärder efter utvecklingsarbete digital
  - Organisatoriska och strukturella förändringar
  - Pedagogiska förändringar
- Rutiner för programrådets arbete